

Verkfallið í Danmark

Marita Dalsgaard
úr Keypmannahavn

LO og DA hava síðani hós-
dagin havt samráðingar um
eina mögulega loysn, nú tá
limirnir í teimum fakfeløg-
unum, sum hava haft sam-
ráðingar um ein nýggjan
sáttmála, søgdu nei til úrs-
litið.

Tað eru bert tveir mögu-
leikar fyri eini loysn nú.
Annar möguleikin er, at LO
og DA semjast um eitt nýtt
uppskot til sáttmála, sum
aftur skal til líma-atkvøðu.
Hin möguleikin er, at Fól-
katingið fastsetur sáttmálar-
nar við lóg.

Limirnir kunnu siga nei eina ferð afturat

Men ein semja millum LO
og DA er ikki tað sama, sum
ein endalig loysn. Marran
hjá teimum fakligu leiðaru-
num - at limirnir siga nei
eina ferð afturat - kann ger-
ast veruleiki.

Uppskotið um ein nýggj-
an sáttmála skal tí vera ógv-
uliga gott, áðrenn teir fak-
ligu leiðararnir aftur tora at
senda uppskotið til líma-at-
kvøðu. Ein nýggj kanning
visir, at tað skulu minst tveir
frídagur til, áðrenn limirnir
atkvøða ja.

Ein líma-atkvøða tekur
minst tríggjar dagar. So
finna LO og DA eina semju,
og limirnir siga ja, verður
farið aftur til arbeiðis mán-
adagin.

Hendir tað fyri fakfeløg-
ini óhugsandi, at limirnir
siga nei eina ferð afturat eru
fakfeløgini í eini heilt
nýggjan stöðu. So uppskot-
ið til sáttmála skal sum
nevnt verða gott, áðrenn tað
verður sent til líma-at-
kvøðu.

Fólkingið kann lóg- fastseta eina loysn

Hin möguleikin er, at Fól-
katingið við lóg fastsetur
sáttmálarnar, sum skulu

Formaðurin í LO, Hans Jensen, tosar við limirnir á Ráðhúsplássinum

Væntandi verkfall í Dan- mark eina viku afturat

Fólkingið leggur seg mögulega uppi síðst í vikuni

galda fram til tær næstu
samráðingarnar. Tað er ikki
nakað sum partarnir ynskja.
Teir vilja helst sjálvir finna
eina loysn.

Tað er heldur ikki nakað,
sum tann danska stjórnin
ynskir.

Fyrst og fremst meina all-
ir flokkar, at partarnir sjálvir
skulu finna eina loysn. Har-
afturat er tað ikki lætt hjá tí
nývaldu javnaðar- og radi-
kalu stjórnini at blanda seg
uppi sáttmálarnar. Tann
nýggi arbeiðsmálaráðharrin
er fyrrverandi fakfelagsleið-
ari.

Semjan við teimum borgarligu flokkunum

Tað er heldur ikki lætt at
peika á eina loysn, sum

Fólkingið kann lóggeva
um og sum báðir partar
kunnu liva við. Sum øll vita,
hvíli stjórnin á bert einari
atkvøðu - nemliga tí før-
oysku javnaðar-atkvøðuni -
og hon kann ikki brúkast í
hesum málinum. Tað merk-
ir, at meirilutun skal finnast
saman við teimum borgar-
ligu flokkunum í Fólkingi-
inum. Men tað sum hesi
kunnu semjast um er kanska
ikkj nýkur loysn lóntakar-
arnir kunnu góðtaka. Tað
kann tí bliva verkfall eina-
ferð afturat, tí at lóntakar-
arnir ikki vilja finna seg í
sáttmálanum. So verða tað,
tað sum man í Danmark
kalla "vilde strejker" sum
eru verkföll, sum ikki fylgja
teimum reglunum, sum er

avtalaðar millum LO og
DA.

Poul Nyrup Rasmussen
bað partarnar mánadagin
um at fáa semingsmannin
uppi fyri at finna eina loysn.
So stjórnin er so smátt farin
at hótta partarnar.

Amsterdam-sáttmálin spókir

Herumframt spøkir atkvø-
ðan um Amsterdam-sáttmá-
lan, sum er tað nýggja
grundarlagið fyri samar-
beiðið um EU. Politikkar-
arnir eru bangnir fyri, at
lóntakararnir fara at revsa
teir fyri at lóggeva ein sátt-
mála við at atkvøða nei til
Amsterdam. Eingin ja-
flokkur ynskir at "Det nati-
onale mareridt", sum tann

18. maí ofta nevnt av hes-
um flokkum, skal endurtaka
seg.

Tá atkvøðan um Amster-
dam er 28. maí er ikki lang
tíð til at finna eina semju.
Bæði stjórnin, LO og DA
hava sett nógv í verk fyri at
fáa eitt ja til Amsterdam-
sáttmálan. Men nú meðan
partarnir eru ósamdir um
eina loysn um sáttmálarnar,
liggur hetta arbeiðið heilt
stilt.

Dýrt fyri samfelagið

Tað er sostætt eingin løtt
loysn í løtuni. Men so gott
sum øll eru samd um, at
verkfallið má enda heilt
skjótt. Verkfallið er dýrt
bæði fyri tann einstaka, fyri
virkin sum missa nógvur
bílgeingar og harvið eisini
fyri samfelagið.

Hvat at- kvøddu fak- felagslimirnir nei um?

Sjálvt um úrslitið
kostaði yvir 7 prosent
fyri arbeiðsgev-
ararnar, atkvøddu
fakfelagslimirnir nei

MARITA DALSGAARD

Úrslitið av samráðingun-
um innan fyri ídnaðar-
umráðið hevur LO roknað
út at kosta gott 7
procent fyri arbeiðsgev-
ararnar tvey komandi tvey
ári. Tað vóru fleiri
framstig í semingsupp-
skotinum, men limirnir
søgdu nei. Vónarnar um
longri frítíð vóru stórar
og nógv hildu tí, at ein
frídagur jólaaftan, sum
var í semingsuppskotinum
innan fyri ídnaðin, var
ov lítið - serliga nú, tá ið
tann danski búðskapurin
er so góður og arbeiðs-
gevararnir vinna meira,
enn teir hava gjørt í nógv
ár.

Høvuðsúrslitini í semingsuppskotinum fyri ídnaðin:

Løn: Minstalønin hækka-
ar við tveimum krónum
um tíman fyrsta marts í
ár og við tveimum krón-
um fyrsta marts næsta ár
til íalt 80,40 krónir um
tíman. Taksturin fyri
forskotna arbeiðstíð,
yvirarbeiði og skiftitíð
hækkaði í miðal við 8,5
procentum.

Skiftitíð: Her lækkar
arbeiðstíðin pr. viku á
øðrum og tríðja liði ein
tíma við fullari lønkom-
pensation.

Lærilngar og ung:
Lærilngalønir hækka
millum 8 og 19 procent
tvey næstu tvey ári. Fyri
at fáa fleiri lærilngar,
hækka lønin mest í
byrjanini av læritíðini.
Tað man kallar "ung-
arbeiðarar" fáa 1,10
krónir meira til 45,60
krónir um tíman.

Pensión: Pensións-
gjaldið hækka við 0,9
procentum av lønini
fyrsta juli í ár og næsta
ár so tað samlaða gjaldið
verður 5,7 procent. Ar-
beiðsgevararnir gjalda
tveir tróðingar av gjaldi-
num.

Barnsbúðir: Tíma-
lønin tær fyrstu 14 vikur-
nar hjá mammuni og tær
tær vikurnar, sum pápin
hevur rætt til, hækka við
15 kr. til 115 kr. um
tíman.

Arbeiðstíð: Jólaaftan
verður ein góldin frídagur.
Tann vanligja arbeiðs-
tíðin, sum arbeiðsgevarin
kan ráða yvir, verður ein
tíma longri frá klokkan 6
um morgunin til klokkan
6 um kvøldið. Fyrr var
tað klokkan 6 um morg-
unin og klokkan 5 um
kvøldið.

Um tað er semja á tí
einstaka arbeiðsplássi-
num, kan arbeiðstíðin pr.
viku skifta, bert hon er
37 tímar í miðal innan
fyri eitt ár. Hetta var fyrr
eitt hálvt ár.

Hví stríðast tey?

Samráðingarnar vóru harðar - partarnir sótu ein mánað í semingsstovninum

Marita Dalsgaard
úr Keypmannahavn

Tað stóra stríðið í samráð-
ingunum var arbeiðstíðin,
har arbeiðsgevararnir vildu
hava størri fleksibilitet og
ráða friari yvir arbeiðstíð-
ini, enn teir kunnu í dag.
Herumframt vildu arbeiðs-
gevararnir innan fyri ídn-
aðin sum útgangspunkt
ikkj geva nakra lønarhæk-
king yvirhøvdur. Sum grund-
geving var tann harða
kappingin við útlandindi -
serliga Týskland.

Krøvini hjá fakfeløg-
unum vóru umframt hægri
minstuløn eisini akkord
o.l., longri frítíð. Hon er
fimm vikur nú. Fakfeløgini
vildu hava "hol á" tað sættu
frívikuna. Men her søgdu
arbeiðsgevararnir korta
nei. Herumframt var kravið

hjá fakfeløgnum betri við-
urskifti fyri tey sum ar-
beiða á skiftulíðum, hægri
gjald til pensión og hægri
løn við barnsbúð.

Ídnaðar-umráðið fyrst

Strategiini hjá arbeiðsgev-
arunum var, at ídnaðurin
skuldi samráðast fyrst, tí at
tað er ídnaðurin, sum verður
mest ávirkaður av kapp-
ingini frá øðrum londum
og tí merkir eina lønar-
hækking mest. Byggið-
aðurin kappast til dømis
ikkj á sama hátt við útland-
ini og kan tí lættari lata
prísirnar hækka í takt við
lónarhækkingarnar.

Tá partarnir innanfyri
ídnaðin ikki kunnu semjast
fyrst enn í síðstu løtu merkti
tað, at hini umráðini sum
bygging, transport o.s.fr.
næstan onga tíð høvdu at

samráðast í.

Mynstrið í samráðing- unum broytt

Ein avgerandi orsök til
trupulleikarnar í samráð-
ingunum eru broytingarnar
í samráðingarmynstrinum.
Fyrr samráðast LO og DA
um øll viðurskifti - bæði
løn, frítíð o.s.fr. Tær sokall-
aðu centralu samráðingarnar.

Nú eru tað alt fleiri bólk-
ar, sum føra lønarsamráð-
ingarnar beinleiðis við ar-
beiðsgevaran á tí einstaka
arbeiðsplássinum. Tær sokall-
aðu decentralu samráð-
ingarnar.

Nú eru samráðingar cen-
tral um minstuløn, lærilngaløn,
pensión, frítíð
o.s.fr. meðan tær vanligu
lønar-samráðingarnar eru
desentralar. Tað gevur eitt

annað samráðingarmynst-
ir.

Pensiónsgjaldið innan dragnað aftaúr

Undir samráðingunum fyri
trimum árum síðani var
strategiini hjá arbeiðsgeva-
runum eisini, at ídnaðurnin
skuldi samráðast fyrst og
leggja linjurnar fyri hinum
umráðunum. Tað endaði
við, at teir samdst um ein
trý-ára sáttmála ístaðin fyri
teir vanligu tvey-ára sátt-
málarnar.

Men samanhaiðið mill-
um arbeiðsgevararnar helt
ikkj sum avtala. Transport
og byggiðumráðið samdst
um tvey-ára sáttmálar og
samráðingarnar fóru so at
siga út úr takt.

Fyri einum ári síðani
samdst byggi- og trans-
portumráðið so um eitt-ára

sáttmálar, so at samráðing-
arnar aftur komu í takt.
Men tað bar við sær, at ídn-
aðar-umráðið dragnaði aft-
urur við pensiónsgjaldi-
num og skuldi tí innheinta
tað undir hesum samráð-
ingunum. Tað var eisini ein
av trupulleikunum í sam-
ráðingunum.

Longri frítíð?

Nú stendur stríðið millum
LO og DA um hvørt LO
kan fáa DA at geva tveir
ekstra frídagur umframt tað
sum er í gomlu semjuni.
Tað hevur DA higartil sagt
nei til. Teir vilja taka út-
reiðslurnar til tveir frídagur
frá semingsuppskotinum,
t.d. pensiónsgjaldinum.
Men tað sigur LO nei til.
So í skrivandi stund sam-
ráðast partarnir júst um
henda spurningin.